

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“
Катедра „Международни икономически отношения“

Становище

на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“ по докторска програма „Световно стопанство и международни
икономически отношения“

Тема на дисертационния труд: **„Анализ и оценка на експортно-
насърчителните организации“**

Автор на дисертационния труд: **Анна Страшимирова Кършовска-Матева,**
задочна форма на обучение

Изготвил становището: **доц. д-р Драгомир Илиев,** катедра „Международни
икономически отношения, Стопанска академия „Д. А. Ценов“

Становището е изготвено на основание Заповед № 1138/07.12.2018 г. на Ректора на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов за откриване на процедура по публична защита и утвърждаване на научно жури, на основание чл. 4, ал. 2 и чл. 9 от Закона за развитие на академичния състав в Р България, чл. 32 от Правилника за прилагане на ЗРАС в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов и решение на факултет „Мениджмънт и маркетинг“, протокол № 4/ 04.12.2018 г.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Общият обем на дисертационния труд е 241 стандартни страници, от които 5 страници въведение, 206 страници основно изложение, структурирано в три глави (49 страници първа глава, 49 страници втора глава, 110 страници трета глава), 2 страници заключение и четири приложения в общо 15 страници. В

изложението има 21 таблици и 5 фигури. Списъкът с цитирана и използвана литература включва общо 181 източника на пет езика, от които 13 на български, 13 на испански, 2 на френски, 1 на руски и 152 английски език.

Структурата на дисертационния труд е балансирана и следва в логическа последователност реализирането на поставените цели и задачи на изследването, което представлява добра основа за тяхното постигане. Ясно и коректно са формулирани изследователската теза и актуалността на изследването. Това дава основание да се заключи, че общото представяне на дисертационния труд отговаря на нормативните изисквания на Правилника за прилагане на ЗРАС в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов. Дисертационният труд е обсъден и предложен за защита от катедра „Международни икономически отношения“ на Стопанската академия.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Съществуват разнообразни мерки за правителствена подкрепа и голямо количество дейности за насърчаване на експорта. Въпреки това, до настоящия момент не е създаден един унифициран модел на насърчаване. Отделните държави прилагат собствени пакети, в зависимост от спецификите си. Въпреки разнообразието от начини за насърчаване на експорта в различните държави, основен елемент в него, са организациите за насърчаване на експорта. Те се считат за най-важния и ефективен елемент на експортното насърчаване, което ги прави чест обект на изследвания и разработки от икономическите анализатори.

В дисертационния труд се разглежда темата за интернационализацията на фирмите и за правителствената намеса при подпомагане на този процес. Въпреки множеството изследвания, все още няма такава, която да разглежда организациите за насърчаване на експорта в тяхната цялост и съществените им характеристики, както и липсва единна методика за тяхното оценяване. Това още веднъж показва актуалността и необходимостта от подобно проучване.

В разработката са разгледани както теоретични, така и практико-приложни аспекти, чрез които са разкрити същността на организациите за насърчаване на експорта. Авторът е оформил компетентни обобщения и изводи

по отношение на изследваните процеси и получените резултати, посредством използването на единна методика за анализ и оценка.

Изведените от докторанта цел, обект и предмет на изследването са коректно формулирани. Изведени са пет изследователски задачи, чието изпълнение може да бъде проследено в основния текст на изложението. Представена е и изследователската теза на автора, че *„за да бъде подобрявана и развивана дейността на организациите за насърчаване на експорта, те трябва да бъдат подлагани на постоянен мониторинг, посредством единна методика за анализ и оценка.“*

Изследваната в дисертационния труд проблематика е с определена научна и практическа значимост, за разработването на която е нужна добра теоретична подготовка. Изложението в *първа глава* потвърждава недвусмислено теоретичната подготовка на докторанта. Фокусът е насочен към основите на насърчаването на експорта. Направен е исторически преглед на насърчаването на експорта, дефинирани са пречките за износителите и правителственото насърчаване на експортната дейност. Демонстрирани са умения за самостоятелни изводи и заключения.

Втора глава е фокусирана върху две основни направления. Първото е свързано със същността на експортно-насърчителните организации, като е обърнато внимание на техните основни характеристики, а второто - с критериите за оценка и анализ на експортно-насърчителните организации.

Разработена е единна обобщена методика за оценка и анализ на експортно-насърчителните организации. Използването ѝ дава представа за тяхното текущо състояние, което позволява да се открият силните и слабите страни на организациите.

Третата глава има изцяло емпиричен характер и е апробирана методиката за анализ и оценка на насърчителните организации, предоставящи финансови и информационни услуги, посредством група от обособени критерии като са формулирани изводи и препоръки за насърчаването на експортната дейност на изследваните организации.

Апробирането обхваща четири етапа: първи етап – събиране на данни за двата вида организации от индустриално развити и развиващи се държави; втори етап – събиране и описване на данните за аналогичните експортно-насърчителни организации, опериращи в България; трети етап – анализ на разглежданите организации по всеки отделен критерий; четвърти етап – формулиране на изводи и препоръки за подобряване на българските експортно-насърчителни организации.

Авторката е проучила и анализирала достатъчно литературни източници и е поставила солидна основа, върху която да гради своите изследвания. Умело борави с терминологията и с понятийния апарат. Подбрала е набор от научни инструменти, които в комбинация със съставената от нея методика, е изпълнила поставените в изследването задачи.

Авторефератът е разработен съгласно утвърдената структура за такъв тип разработка и отразява напълно дисертационния труд.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Справката за приносните моменти коректно представя постигнатото от автора.

Авторката е анализирала зависимостта на интернационализацията на компаниите от насърчаването на експорта и е оценила дейността на експортно-насърчителните организации, като важен фактор за експортното представяне на компаниите.

Анализирайки задълбочено теоретичните постановки и практически проучвания, авторката е разработила собствена методика за анализ и оценка на организациите за експортно насърчаване. Методиката е апробирана чрез анализ на организациите за експортно насърчаване в 33 държави (индустриално развити и индустриализиращи се, от почти всички континенти), в т.ч. и в България.

Авторката е предложила две групи препоръки за подобряване дейността на съществуващите организации за насърчаване на експорта в България, а именно: препоръки към организациите за насърчаване на експорта, предоставящи информационни услуги и препоръки към организациите за насърчаване на

експорта, предоставящи финансови услуги. Всяка група включва конкретни мерки и действия, които правителството и организациите биха могли да предприемат, с цел подобряване на дейността им за насърчаване на експорта в България.

По темата на дисертационния труд са публикувани четири самостоятелни публикации. Публикациите по темата са направени в утвърдени научни издания и са основание да се приеме, че резултатите от изследването в дисертационния труд са получили обществена гласност и оценка за труда на автора пред научната общност.

IV. Въпроси по дисертационния труд

Докторантката би могла да разсъждава малко повече върху това какви допълнителни критерии биха могли да се включат в методиката за оценка и анализ на експортно-насърчителните организации. Какво влияние оказват наличието на цялостна експортна стратегия и създадените мрежи от основни действащи лица в насърчаването на експорта?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Представеният дисертационен труд на тема *„Анализ и оценка на експортно-насърчителните организации“* за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ притежава изискваните по Правилника за ПЗРАС в СА „Д. А. Ценов“ количествени и качествени характеристики. Дисертационният труд представлява самостоятелно научно изследване със своя научно-приложна значимост.

Въз основа на изложеното до тук, с убеденост заявявам категоричното си **положително** становище по тази процедура, да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Световно стопанство и МИО“ на **Анна Страшимирова Кършовска-Матева**.

Дата: 13.02.2019 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Драгомир Илиев)